

ALLIANS FÖR SKÅNE

nya
m



Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Kommunenheten
fi.registrator@regeringskansliet.se
103 33 Stockholm

Yttrande

Remiss. Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78)

Dnr 1604490

Då Region Skånes politiska styre har valt att inte besvara remissen (Fi2016/04014/K) översänder Allians för Skåne här sina egna synpunkter på Valfärdsutredningens förslag.

Inledande synpunkter

Att företag har tillåtits verka i välfärdssektorn har tagit valfriheten till alla. Till exempel har tillgängligheten till vård ökat med kortade väntetider, och dålig verksamhet eller dåliga arbetsgivare kan numera väljas bort.

I företag är samtidigt vinsten en förutsättning för tryggheten. Säkerställandet av att företaget inte stagnerar utan med vinsten som buffert och investeringskapital kan säkra utveckling och stabilitet. Vetskapen om att vinsten är ett kvitto på en kvalitativt bra och långsiktigt hållbar verksamhet, som kan bygga en långvarig relation med både personal och patienter.

Förbjuds eller begränsas vinster i vissa av de företag som arbetar inom välfärdssektorn – enbart ett fåtal sektorer är utpekade – så begränsas både valfriheten och tryggheten.

Utredningen framhåller att välfärdstjänsterna inte primärt bör drivas av ett vinstintresse då de inte är vilka tjänster som helst. Man menar att dessa tjänster har en grundläggande betydelse för medborgarnas liv och hälsa. Någon reell definition av vad som ska ingå i begreppet välfärdstjänster ges dock inte, då uppdraget enbart har varit att undersöka hur vinster kan begränsas i tillhandahållandet av tjänster inom skola, vård, omsorg samt asylboenden. Denna begränsning är en brist och återkommer i utredningens resonemang om att "det bör införas en reglering som syftar till att offentliga medel som är avsedda för välfärdverksamhet i huvudsak ska användas till den verksamhet medlen är avsedda för". Alla skattemedel ska användas så effektivt som möjligt. Alltid.

Detta innebär att medborgarna ska få ut mesta möjliga effekt av insatta medel, i alla verksamheter. Här kan en jämförelse göras med byggsektorn. Det är allmänt känt att konkurrensen i denna sektor är svag. För att alla skattemedel som är avsedda för att bygga offentligt finansierade fastigheter verkligen ska gå till att bygga offentliga fastigheter, och inget annat, borde även dessa företag, med utredningens resonemang, åläggas en vinstbegränsning. Det är heller inte rimligt.

Det bör också påpekas att välfärdsbolag inte kan ta ut vinster som kan uppfattas vara "för stora" om landstinget eller kommunen har välavpassade ersättningssystem kopplade till kvalitetskrav. Detta är bara aktuellt när den offentliga finansiären har allt för generösa ersättningssystem. Frågan ägs därmed redan av beställaren/finansiären och någon lagstiftning för att se till så att skattemedel används till det de är avsedda för behövs inte.

7 Effektivitet och kvalitet inom välfärden

Utredningens ståndpunkt är att det saknas forskningsevidens för den positiva effekt som privata aktörers inträde har fått vad gäller effektivitet och kvalitet i välfärdssektorn. Man menar också att det saknas kunskap om hur kvaliteten och effektiviteten har utvecklats för många av de mål som ligger till grund för välfärdsverksamheterna. De mätningar och utvärderingar som gjorts av privata och offentliga aktörers verksamheter anses bristfälliga, varför det bör tas mindre hänsyn till dessa resultat. De jämförelser som gjorts mellan privata och offentliga aktörers resultat visar på små skillnader mellan de två verksamhetsformerna. Man nämner att vissa privata aktörer, såväl inom skolväsendet som inom vården, producerar bättre resultat än offentliga aktörer, men hänvisar då till olika bakomliggande socioekonomiska aspekter förknippade med de offentliga aktörernas kunder som man menar drar ner resultatet för de offentliga aktörerna.

Här noterar vi att en mer grundläggande genomgång av dessa bakomliggande socioekonomiska aspekter inte görs. Inte heller berörs vilka parametrar som bör integreras i kvalitetsanalyser av verksamheter för att resultatet skulle kunna anses vara relevant.

8 Välfärden är ingen vanlig marknad

8.2 Vanliga marknader och välfärdens marknader

8.2.1 Olika former av marknadslösningar på välfärdsområdet

Det finns facit för vad som händer om möjligheterna till vinst och uttag begränsas. År 2005 infördes bolagsformen SVB, en aktiebolagsform med särskild vinstbegränsning. Här är det tänkt att verksamheten primärt drivs i annat syfte än att ge aktieägarna vinst. Reglerna innebär att vinstutdelning enbart får omfatta motsvarande statslåneräntan + en procentenhet. Resten ska återinvesteras i verksamheten. Inom skolans område har fem företag registrerats som SVB-bolag under de år som denna möjlighet har funnits. Ett av dem bedriver verksamhet, ett har gått i konkurs och tre är nedlagda. Det är av allt att döma svårt att bedriva verksamhet om man inte kan attrahera kapital.

9 Skäl för en reglering av vinster i välfärden

Utredningen föreslår att den tillåtna avkastningen ska få vara 7 procent plus statslåneräntan på det bokförda operativa kapitalet. Utredningen har dock inte presenterat någon reell analys av förslagets konsekvenser för välfärdsföretagen, trots att det i direktiven uttryckligen står att en sådan analys ska göras. I den inledande sammanfattningen konstaterar utredningen dock att en vinstbegränsning kommer att öka legitimiteten för den offentligt finansierade välfärden och få storföretag i jakt på övervinster att avyttra verksamhet i sektorn, men inte innebära att någon verksamhet avvecklas. En tydligare analys än så är önskvärd.

Utöver detta vill vi särskilt framhålla följande brister i utredningens förslag: På grund av gränsdragningsproblem är det inte helt lätt att beräkna hur stort det operativa kapitalet är. Hur mycket som behövs i kassa/bank är beroende av vad som kan motiveras utifrån verksamheten. Varje redovisningsekonom vet att det operativa kapitalet fastställs vid verksamhetsårets slut och endast är relevant vid detta enda tillfälle under året. Möjligheten att med olika redovisningsprinciper och

bokföringsmodeller påverka storleken av det operativa kapitalet är stor. På samma sätt är frågan om vad som är tillåtna värdeöverföringar diffus.

10 Tillstånd att få motta offentliga medel

10.9 En effektiv tillsyn

Det finns skäl misstänka att den ökade administrationen blir omfattande utifrån utredningens förslag till vinstbegränsningsmodell. Ambitionen att den också ska vara effektiv är god, men får inte redan i utredningsstadiet stanna vid en ambition.

Rekommendationer

De brister avseende konsekvensanalyser som har konstaterats ovan måste åtgärdas om regeringen väljer att gå vidare med utredningens förslag. Alternativt utreder man en annan modell.

Styrning av offentligt finansierad verksamhet i välfärdsföretag sker bäst på samma sätt som för verksamhet som det offentliga driver själv: med tydliga kvalitetskrav, leverenskrav, öppna jämförelser och självständig granskning från utomstående.

Bättre än den föreslagna vinstbegränsningsmodellen vore därför att införa en reglering om att den verksamhet som inte klarar av att leverera önskvärd kvalitet inte längre ska anförtros att utföra offentligt finansierade tjänster. Men inte ens en sådan reglering är egentligen nödvändig då beställaren/finansiären av välfärdstjänster redan i dag äger frågan om att utforma sina ersättningssystem.

För Allians för Skåne, den 27 januari 2017

Carl Johan Sonesson (M)
Gilbert Tribo (L)
Birte Sandberg (C)
Birgitta Södertun (KD)